

NOTAT NR. 1/2018 • MANIFEST TANKESMIE

MER MODERNE, MER RETTFERDIG

BEDRE BESKATNING AV INTERNASJONALE SELSKAPER

Notatet er skrevet av IDA SØRAUNET WANGBERG, utreder i Manifest Tankesmie

MANIFEST
– Hele venstresidens tankesmie

Kolstadgata 1, 0652 Oslo • tankesmie@manifest.no • www.manifesttankesmie.no

INNHold

SAMMENDRAG	1
PROBLEMET: SKATTEFLUKT OVER LANDEGRENSENE	2
LØSNINGEN: ENHETLIG BESKATNING	5
SPØRSMÅL OG SVAR OM ENHETLIG BESKATNING.....	7

SAMMENDRAG

- Google omsatte for anslagsvis 2,5 milliarder kroner i Norge i 2016, men betalte kun 2,9 millioner i skatt, det vil si 0,1 prosent av omsetningen.
- Dagens selskapsskatt er ikke tilpasset måten den globale økonomien fungerer på. Store multinasjonale selskaper flytter overskudd til lavskattland, og skatten de betaler i Norge reflekterer derfor ikke virksomheten de driver her.
- En mer rettferdig og moderne selskapsskatt bør ta utgangspunkt i det samlede globale overskuddet til et konsern. Norges andel av det samlede overskuddet beregnes ut fra hvor stor andel av konsernets virksomhet som foregår her til lands. Denne andelen av det globale overskuddet danner grunnlag for beskatningen i Norge.
- Med et slikt skatteprinsipp kunne Google i 2016 betalt 163 millioner kroner mer i skatt til Norge. Det tilsvarer over 300 ekstra årsverk i skolen.
- Norge bør innføre dette prinsippet, kalt «enhetlig beskatning», og være en pådriver for det internasjonalt.

PROBLEMET: SKATTEFLUKT OVER LANDEGRENSENE

FLERE STORE MULTINASJONALE konsern betaler i dag nærmest ingenting i skatt i Norge, selv om de driver virksomhet og har stor omsetning her. Selskap som driver med digitale tjenester, som Facebook og Google, er blant verstingene når det gjelder å utnytte svakheter i skattesystemet, men også andre, mer tradisjonelle selskaper gjør dette.

Selskapene unndrar bevisst skatt ved å flytte overskuddene sine til land med lav eller ingen selskapsskatt. Flytting av såkalt «immaterielle eiendeler» og annen aggressiv skatteplanlegging koster myndigheter rundt om i verden opp mot 2000 milliarder kroner hvert år i tapte skatteinntekter, ifølge OECDs anslag fra 2015.¹

GOOGLE

Google omsatte for rundt 2,5 milliarder i Norge i 2016, men betalte kun 2,9 millioner i skatt.² Dette var mulig fordi Google kun skatter til Norge av overskuddet i Googles norske datterselskap, som i 2016 hadde en omsetning på 121,7 millioner kroner. Dette selskapet driver ifølge årsregnskapet med markedsføringstjenester for Google Irland, hvor alle Googles europeiske annonseinntekter ender opp. Når en norsk bedrift kjøper en Google-annonse, mener Google at dette ikke skjer i Norge, men i Irland. Derfor inntektsføres ikke annonseinntektene i Norge, og Google slipper å skatte av dem.³

Overskuddet skattlegges i liten grad i Irland, men sluses videre til Nederland, før det ender opp i et irsk skallselskap i nullskattlandet Bermuda. Denne konstruksjonen førte til at Googles morselskap Alphabet bare i 2015 sparte over 30 milliarder kroner i skatt. Selskapet hadde en effektiv skatteprosent på 6,4 prosent utenfor USA.⁴

FACEBOOK

Facebook Norway AS omsatte for 13,1 millioner kroner i 2016, og betalte 468 000 kroner i skatt til norske myndigheter. Det er anslått at Facebooks egentlige inntekter i Norge i 2016 var på 1,5 milliarder kroner, men dette er inntektsført hos Facebooks selskap i Irland.⁵ Der skatter heller ikke Facebook mye, for overskuddet sluses videre gjennom til et irsk selskap registrert i nullskattlandet Caymanøyene. Pengeflyttingen skjer gjennom såkalt royalty-betaling, altså betaling for å bruke Facebooks logo, merkevare og liknende.⁶

NIKE

Nike har de siste årene hatt rundt dobbelt så høy omsetning i Norge som konkurrenten Stormberg, men har betalt bare halvparten så mye i skatt.⁷

Fra 2006 til 2009 falt Nikes skatteprosent globalt fra 35 til 25 prosent. Etter dette har den fortsatt å falle, og Nike-sjefen varslet i september 2017 at han regner med å kutte skatteregningen ytterligere framover, til mellom 15 og 17 prosent. Dette tallet inkluderer USA, hvor halvparten av Nikes omsetning foregår og normalt skattlegges med 35 prosent.⁸

Når norske og andre europeiske lands sportsbutikker kjøper inn Nike-sko, går betalingen til Nikes selskap i Nederland. Nikes drift i Europa ga ifølge regnskapet fra Nikes hovedkvarter i USA et overskudd før skatt på drøyt 12 milliarder kroner. Likevel endte Nikes holdingselskap i Nederland opp med et underskudd på 458 millioner kroner før skatt i fjor. Dette skyldes en gigantisk regning fra et annet Nike-selskap for bruk av Nikes varemerke, logo og immaterielle eiendeler.

Fram til 2015 gikk denne royalty-betalingen til et Nike-selskap registrert i nullskatt-landet Bermuda, der Nike verken har kontorer eller ansatte. Etter 2015 har pengene gått til et annet nederlandsk selskap kalt Nike Innovate CV. Dette er ikke et selvstendig selskap, men et partnerskap, der kun en av partene må være nederlandsk. Siden den andre parten er registrert utenfor EU, krever ikke nederlandske myndigheter inn skatt. Hverken nederlandske myndigheter eller Nike vil opplyse hvor denne parten holder til, eller hvor pengene havner. Nederland mener inntektene skal beskattes i hjemlandet til den utenlandske partneren. Men USA, der Nike har hovedkontor, mener inntektene skal skattlegges i Nederland. Dermed er ikke overskuddet skattepliktig noen steder.⁹

Strømmen av royaltypenger, altså betaling for bruk av merkevare, logo og liknende, fra salg utenfor USA har bygd seg opp til en profitt på 103 milliarder kroner, ifølge Nikes rapportering. Av denne profitten er det betalt mindre enn to prosent skatt.¹⁰

APPLE

Apple selger for milliarder i Norge. Men når man kjøper en iPhone eller Mac fra selskapets norske nettbutikk, Apple Store, hevder Apple at kjøpet foregår i Irland. Der er selskapet bak Apple Store, Apple Distribution International, registrert.¹¹

Apple får skattefradrag i Irland for betaling for bruk av immaterielle eiendeler som design, logo eller varemerke. Derfor solgte Apples selskap på nullskattøya Jersey bruk av logoer og varemerker til Apples selskap i Irland. Dermed fikk Apple i Irland skattefradrag for betalingen, mens inntektene fra salget ble skattlagt med 0 prosent på Jersey. Denne muligheten skyldes en irsk lovendring fra 2014, som ble så varmt omfavnet av Apple og andre store multinasjonale selskap at Irlands BNP i 2015 økte med 26 prosent. Mesteparten av økningen, forklarte Eurostat, skyldtes «flytting av et begrenset antall store økonomiske virksomheter til Irland». Virksomhetene hadde med seg immaterielle eiendeler verdt 2000 milliarder kroner.¹²

Apples skjulte profitt har siden det nesten doblet seg, til drøyt 2000 milliarder kroner, ifølge selskapets egen rapportering. Regnskapene viser at Apple over en periode på tre år betalte 5,4 prosent i skatt av overskuddene fra land utenfor USA.¹³

STORE KONSEKVENSER

De store konsernenes aggressive skatteplanlegging har store negative konsekvenser for det norske samfunnet:

- Enorme summer unndras fellesskapet.
- Selskapene som driver aggressiv skatteplanlegging får konkurransefordeler gjennom å betale mindre skatt. Dermed kan de presse prisene ned og utkonkurrere nasjonale bedrifter. Dette kan for eksempel ramme det norske mediemangfoldet, siden norske medier opplever et dramatisk fall i annonseinntekter, blant annet fordi Google og Facebook tilbyr billigere annonsemuligheter.
- Flyttingen av overskudd, og trusselen om det, fører til et press på å sette ned selskapsskatten. Dette gjør det vanskeligere å opprettholde og utvikle velferdsstaten.
- En stadig større andel av handelen skjer gjennom selskaper som driver aggressiv skatteplanlegging, og de går inn i stadig flere markedsområder. Dersom vi fortsetter å la dem selv bestemme hvor mye de skal skatte, utgjør det på sikt en trussel mot hele den norske velferdsmodellen.
- Dersom mulighetene til å unndra skatt fra fellesskapet ikke fjernes, er det all grunn til å tro at nasjonale bedrifter som må konkurrere med disse konsernene, vil føle seg presset til å ta i bruk liknende metoder.
- Skatteinntekter fra selskaper er helt avgjørende for å finansiere infrastruktur, forskning og opprettholdelsen av et generelt høyt utdanningsnivå i befolkningen. Faller disse inntektene bort, mister vi også nødvendige forutsetninger for innovasjon, utviklingen av nye næringer og vekst i framtida.

DAGENS SELSKAPSSKATT ER UTDATERT

Eksemplene over viser at dagens selskapsskatt ikke er tilpasset måten mange multinasjonale konserner organiserer seg på. Skatten norske myndigheter i dag krever inn fra disse selskapene, beregnes ut fra overskuddet i konsernets norskregistrerte datterselskap. I en verden der handel og pengeflytting enkelt skjer på tvers av landegrenser, er det sjelden at regnskapet til det norskregistrerte datterselskapet faktisk speiler den økonomiske aktiviteten et stort flernasjonalt selskap har i landet. Både omsetning og overskudd flyttes dit skattenivået er lavest.

For å få bukt med noe av denne aggressive skatteplanleggingen, har man internasjonalt innført skatteregler for internprising. Disse reglene går ut på at priser på transaksjoner mellom ulike deler av et konsern skal settes ut fra hvilken pris man ville oppnådd i markedet.

Selskapene bruker mye tid og ressurser på å dokumentere at de følger disse reglene. Det er også ressurskrevende for myndighetene å kontrollere at de blir fulgt. Likevel har reglene begrenset effekt. Det er vanskelig å anslå markedsverdien av bruken av en logo eller merkevare, ettersom dette er verdier som sjelden omsettes i markedet.

LØSNINGEN: ENHETLIG BESKATNING

EN ENKLERE OG MER rettferdig måte å skattlegge store multinasjonale selskaper på, er å ta utgangspunkt i det samlede globale overskuddet til konsernet. Mange kaller derfor dette skatteprinsippet for *enhetlig skattlegging*. Man ser konsernet som ett selskap, bestående av morselskap og alle datterselskap som morselskapet utøver juridisk og økonomisk kontroll over. Deretter fordeler man det samlede overskuddet på de ulike landene ut fra hvert enkelt lands andel av den samlede virksomheten. Landets andel av det samlede overskuddet i konsernet blir skattegrunnlaget.¹⁴

Det globale overskuddet i et konsern er en størrelse som er vanskelig å manipulere. Beløpet er offentlig tilgjengelig gjennom konsernets rapportering til egne aksjonærer.

For å komme fram til hvor stor andel av et konserns virksomhet som foregår i for eksempel Norge, kan man bruke ulike fordelingsnøkler. Man kan for eksempel lage en nøkkel basert på Norges andel av konsernets omsetning, kapital (unntatt immaterielle eiendeler) og antall ansatte. For å unngå å skape insentiver for å flytte ansatte og kapital (fabrikker o.l.) til lavskattland, kan man alternativt bruke en formel kun basert på omsetning. Å kun bruke en faktor gjør også reglene enklere å følge og håndheve.¹⁵

Forenklet: Dersom 0,2 prosent av Facebooks omsetning skjer i Norge, skattlegges 0,2 prosent av Facebooks samlede overskudd i Norge.

For å praktisere dette skatteprinsippet trenger skattemyndighetene informasjon om konsernets globale overskudd, hvilke underselskaper som tilhører selskapet, og omsetning fordelt på de ulike landene.

Fordelene ved et slikt system er mange:

- Skattleggingen blir mer rettferdig. Verdiene skattlegges i de landene virksomheten skjer, og ikke ut fra hvor skattenivået er lavest.
- Flernasjonale selskaper vil ikke lenger ha en konkurransefordel overfor nasjonale bedrifter ved at de har lavere utgifter til skatt.
- For selskapene vil det innebære en forenkling. De vil spare store utgifter de i dag bruker på å sørge for at de følger dagens regler om internprising.
- Skatteinntektene vil øke. Dermed vil de bidra til å finansiere blant annet infrastruktur, velferdsordninger og forskning, som er viktige forutsetninger for en velfungerende økonomi, nye innovasjoner og vekst i framtida.
- Selskapsskatten i det enkelte land kan i større grad bestemmes ut fra hva demokratiet mener er et riktig skattenivå, og ikke ut fra hensyn til global skattekonkurranse og trusler om å flytte virksomhet til land med lavere skatt.

BRUKES ALLEREDE

Dette skatteprinsippet brukes i USA og Canada for å bestemme hvor stor andel av overskuddet til amerikanske og kanadiske selskaper som skal skattlegges i de ulike delstatene.

EU-kommisjonen har lagt fram et tilsvarende forslag for EU (Common Consolidated Corporate Tax Base, CCCTB). Forslaget innebærer at samlet overskudd skal fordeles ut fra en fordelingsnøkkel basert på andel av omsetning, antall ansatte (og lønnskostnader) og kapital (unntatt immaterielle eiendeler). Skal det vedtas i EU må alle EU-land stemme for, også Irland, Nederland og Luxemburg, som har sterke interesser i å bevare det bestående systemet. Det kan derfor bli krevende å få forslaget vedtatt.

ØKTE SKATTEINNEKTER

I en masteroppgave fra NHH har Mattis Weien Grimstad og Torkil Moe Bråten gjort beregninger for hva Googles beskatning i Norge ville vært under de nye skattereglene foreslått av EU-kommisjonen. Basert på regnskapstall fra 2014, kommer de fram til at skatteinntektene fra Google kunne økt fra omtrent 1,7 millioner kroner til omtrent 83 millioner kroner. Disse beregningene er basert på en estimert omsetning i Norge på i overkant av 830 millioner kroner.¹⁶

Det er anslått at Google i 2016 solgte for 2,5 milliarder kroner i Norge. Dette tyder på at skatteinntektene fra Google med det nye skatteprinsippet antakeligvis ville vært enda høyere enn beregnet i masteroppgaven.

Med enhetlig skattlegging kun basert på omsetning, kunne Googles skatt til Norge i 2016 vært 165,5 millioner kroner.¹⁷ Google ville dermed betalt 162,6 millioner kroner mer tilbake til fellesskapet enn under dagens ordning.¹⁸ Det tilsvarer over 300 ekstra årsverk i skole eller barnehage.¹⁹

SPØRSMÅL OG SVAR OM ENHETLIG BESKATNING

1. Vil ikke et selskap bare kunne flytte all omsetning til et nullskattland for å unngå å betale skatt?

Omsetning av en vare eller tjeneste må registreres i det landet varen selges til, altså der kunden er. Dette står i motsetning til dagens regler, der salget kan registreres i landet der selskapet som selger varen er registrert. Her må man ta utgangspunkt i samme prinsipp som gjelder for merverdiavgift, der vi i de aller fleste tilfeller betaler merverdiavgift i Norge på varer og tjenester vi kjøper fra utlandet.

2. Kan Norge innføre et nytt prinsipp for skattlegging av selskaper alene, uten at flere andre land også gjør det samtidig?

En omlegging av selskapskatten til enhetlig skattlegging vil fungere best dersom alle land innfører samme prinsipp og bruker en omforent fordelingsnøkkel for å definere sin andel av det globale overskuddet. Men det er likevel mulig å innføre et slikt system som et enkelt land.

Dersom Norge gjør det, vil det i seg selv kunne føre til at flere andre raskere vil komme etter. Det vil nemlig lønne seg for selskapene å flytte så mye som mulig av overskuddet til norske datterselskap, ettersom dette ikke vil ha noen betydning for hvordan de skattes her.²⁰

3. Dersom ikke alle land innfører samme system, vil det ikke bli et urettferdig system med dobbeltbeskatning?

Det er en mulighet i perioden før det kommer på plass et likt system i alle land. Men skattesystemet vi har i dag har også urettferdige utslag, og fører i mange tilfeller til dobbel nullbeskatning.

Multinasjonale konserner har vist en imponerende evne til å tilpasse seg ulike skatteregimer for å unngå å betale skatt, og det er derfor grunn til å tro at de også vil finne måter å unngå dobbeltbeskatning på.²¹

4. Strider prinsippet mot internasjonale avtaler og regelverk?

Innføring av enhetlig skattlegging globalt vil antakelig kreve nye internasjonale skatteavtaler, som EUs forslag CCCTB. Det er likevel mulig for enkeltstående land å innføre dette nye skatteprinsippet innenfor rammene av allerede eksisterende avtaler.

OECDs skatteregler kan i utgangspunktet utgjøre et hinder for en slik endring av skattereglene. Samtidig har organisasjonen satt skatteunndragelse høyt på dagsorden. Gjennom prosjektet BEPS anerkjenner organisasjonen prinsippet om at

selskaper skal skattlegges ut fra hvor den faktiske virksomheten finner sted. Det er derfor grunn til å tro at det kan skje endringer i OECD-reglene på dette området.²²

Dersom det er politisk vilje til å innføre enhetlig skattlegging av flernasjonale selskaper i Norge, bør man jobbe parallelt med å få fortlgang i regelendringene i OECD.

NOTER OG FORKLARINGER

- ¹ «Slik holdt Apple skatten lav etter granskning i USA og milliardbaksmell i EU», Aftenposten, 6.11.2017.
- ² «Anslåtte Google-inntekter i Norge: 2,5 milliarder. Google Norways skatteregning: 2,9 millioner.» Dagens Næringsliv, 25.07.2017.
- ³ «Anslåtte Google-inntekter i Norge: 2,5 milliarder. Google Norways skatteregning: 2,9 millioner.» Dagens Næringsliv, 25.07.2017.
- ⁴ «Slik sparte Google 31 milliarder kroner i skatt», E24, 22.12.2016.
- ⁵ «Anslåtte Google-inntekter i Norge: 2,5 milliarder. Google Norways skatteregning: 2,9 millioner.» Dagens Næringsliv, 25.7.2017.
- ⁶ «Facebook har trolig milliardoverskudd i Norge – betalte under 500.000 kroner i skatt», Aftenposten, 6.7.2017.
- ⁷ «Ber Apple og Nike betale skatten der de tjener pengene», Aftenposten 3.12.2017.
- ⁸ «Slik løper Nike fra skatt for milliarder av kroner», Aftenposten, 6.11.2017
- ⁹ «Slik løper Nike fra skatt for milliarder av kroner», Aftenposten, 6.11.2017
- ¹⁰ «Slik løper Nike fra skatt for milliarder av kroner», Aftenposten, 6.11.2017
- ¹¹ «Derfor kan Apple betale smuler i skatt», NRK.no 29.01.2013.
- ¹² «Slik holdt Apple skatten lav etter granskning i USA og milliardbaksmell i EU», Aftenposten, 6.11.2017.
- ¹³ «Slik holdt Apple skatten lav etter granskning i USA og milliardbaksmell i EU», Aftenposten, 6.11.2017.
- ¹⁴ Kimberly Clausing og Reuven S. Avi-Yonah: «Reforming Corporate Taxation in a Global Economy: A Proposal to Adopt Formulary Apportionment», The Hamilton Project, Discussion Paper 2007.
- ¹⁵ Kimberly Clausing og Reuven S. Avi-Yonah: «Reforming Corporate Taxation in a Global Economy: A Proposal to Adopt Formulary Apportionment», The Hamilton Project, Discussion Paper 2007.
- ¹⁶ Mattis Weien Grimstad og Torkil Moe Bråten: «Effektene av CCCTB for Googles beskatning i Norge og EU», masterutredning i Finansiell Økonomi, NHH, 2016. I masteroppgaven brukes euro, det er altså snakk om en økning fra 206 000 euro til 10 millioner euro. Beløpene er omregnet til kroner ved hjelp av snittkurs for 2014.
- ¹⁷ Ifølge Googles eier Alphabets årsrapport (s. 41), hadde selskapet en global omsetning i 2016 på 775 milliarder kroner (90,27 mrd. USD, omregnet med snittkursen for 2016 på 8,6). Selskapets inntekt før skatt var på 207 milliarder kroner (24,15 mrd. USD). Med utgangspunkt i anslaget om at Google omsatte for 2,5 mrd. kroner i Norge, blir Norges andel av Googles virksomhet 2,5 mrd. / 775 mrd. = 0,32%. Dette gir et skattegrunnlag på 0,32% x 207mrd = 662 mill. Siden selskapsskatten i Norge var 25 prosent i 2016, ville Google måtte skattet 662 mill. x 25%= 165,5 millioner kroner.
- ¹⁸ «Anslåtte Google-inntekter til Norge: 2,5 milliarder. Google Norways skatteregning: 2,9 millioner. DN.no, 25.7.2017.
- ¹⁹ Basert på en kostnad for ett årsverk på 534 000 kroner, <https://www.statsbudsjettet.no/Statsbudsjettet-2018/Budsjettsporsmal/Bevilgningssporsmal/Arbeiderpartiet302/?query=ungdomsarbeider&parti&sort=date&all=true#hopp85231>
- ²⁰ Kimberly Clausing og Reuven S. Avi-Yonah: «Reforming Corporate Taxation in a Global Economy: A Proposal to Adopt Formulary Apportionment», The Hamilton Project, Discussion Paper 2007.
- ²¹ Kimberly Clausing og Reuven S. Avi-Yonah: «Reforming Corporate Taxation in a Global Economy: A Proposal to Adopt Formulary Apportionment», The Hamilton Project, Discussion Paper 2007.
- ²² Avi-Yonah, Reuven S. "Formulary Apportionment and International Tax Rules." i *Taxing Multi-national Enterprises as Unitary Firms*, edited by S. Picciotto, 67-74. Brighton, UK: Institute of Development Studies, 2017.

FLERE RAPPORTER OG NOTATER FRA MANIFEST TANKESMIE

På www.manifesttankesmie.no kan du laste ned følgende publikasjoner:

RAPPORTER

- 2017:** 1/2017: *Toppen av isfjellet. Omfanget av hvitsnippkriminalitet i Norge*
- 2016:** 2/2016: *Koblingsvirksomhet eller delingsøkonomi? Konsekvenser av digital koblingsvirksomhet og automatisering for medlemsgrupper i Handel og Kontor.*
1/2016: *Vinnere og tapere. Yrkesgruppers levealder og pensjonsreformens konsekvenser*
- 2015:** 4/2015: *Fra sosial dumping til sammenbrudd? Byggenæringen i Osloregionen høsten 2015*
3/2015: *De frafalne. Nedvurderingen av praktisk kunnskap i norsk skole*
2/2015: *Høyrepolitikk for all framtid? TiSA-avtalen og folkestyret over fellestjenestene*
1/2015: *Bestemor på anbud. Svekket demokratisk styring av velferdstjenestene*
- 2014:** 3/2014: *Transatlantisk trøbbel. Handels- og investeringsavtale mellom EU og USA*
2/2014: *Kommunane bygger landet. Handlingsrommet for ein aktiv lokal bustadpolitikk*
1/2014: *Før demningen brister. Tiltakspakke mot arbeidslivskriminalitet*
- 2013:** 3/2013: *OPS i helsesektoren. Erfaringer fra Storbritannia, lærdommer for Norge*
2/2013: *Stor ulikhet, dyp krise. Om årsaker til den verste økonomiske nedturen på 75 år*
1/2013: *Før det smeller. Politiske tiltak mot ekstreme boligpriser*
- 2012:** 3/2012: *Når boligboblen brister. Lærdommer fra boligboomen og krakket i Irland*
2/2012: *Grådighetens pris. Svekket fagbevegelse og fallende lønnsandel siden 1980*
1/2012: *Fritt fall. Erfaringer fra privatisering og konkurranse i den svenske skolen*
- 2011:** 2/2011: *Ute av balanse. Finansiering av velferd i kommunesektoren*
1/2011: *Det nye Norge. Økonomisk maktkonsentrasjon i perioden etter 1990*
- 2010:** 4/2010: *Lanseringen av «utenforskapet»: Hvordan høyresiden svekker tilliten til trygdeordningene*
3/2010: *Fortsatt råd til felles velferd? Framskrivninger og politisk handlingsrom mot 2060*
2/2010: *ISS-METODEN: Outsourcing og arbeidsmiljø ved hoteller i Oslo-området*
1/2010: *Myter og fakta om sykefravær*
- 2009:** 2/2009: *Skattepolitikk i det blå: Det faglige grunnlaget for FrPs skattekutt*
1/2009: *Klassedelt helsevesen? Om utbredelsen av privat helseforsikring i Norge*

NOTATER

- 2014:** 1/2014: *En dyr fornøyelse. Bør Norge bygge kraftkabler til utlandet?*
- 2013:** 1/2013: *OPS, OPS, OPS! Fakta og argumenter om «offentlig-privat samarbeid»*
- 2012:** 3/2012: *Vikårbyrådirektivet – en seier for fagbevegelsen?*
2/2012: *Fra finanskrise til velferdskrise*
1/2012: *Utdannelse på eget ansvar. Tilgang på læreplasser for elever på yrkesfaglige studieretninger*
- 2011:** 2/2011: *«Utdannelse for de mange» – en omtale*
1/2011: *«Den late greker». Myter og fakta om den økonomiske krisen i Hellas*
- 2010:** 5/2010: *Frihandel eller rettigheter – Om den foreliggende frihandelsavtalen med Colombia*
4/2010: *Kupptilhengere ved Oslo Freedom Forum 2010*
3/2010: *Offentlig anbud, sosial dumping. RenoNorden-saken og kommunal konkurranseutsetting*
2/2010: *«Heroes of Human Rights» – Kupptilhengere ved Oslo Freedom Forum 2010*
1/2010: *Offentleg-privat sugerør – Lærdomar frå dei kostbare erfaringane med OPS*
- 2009:** 2/2009: *Redusert sykefravær. Hva kjennetegner virksomhetene som lykkes?*
1/2009: *Faktasjekk: Høyres og Frps påstander om privat helseforsikring sett i lys av erfaringene fra 26 OECD-land*

Pamfletter som er gitt ut i samarbeid med Forlaget Manifest AS kan du finne på forlagets nettside, www.manifest.no

MANIFEST
- Hele venstresidens tankesmie